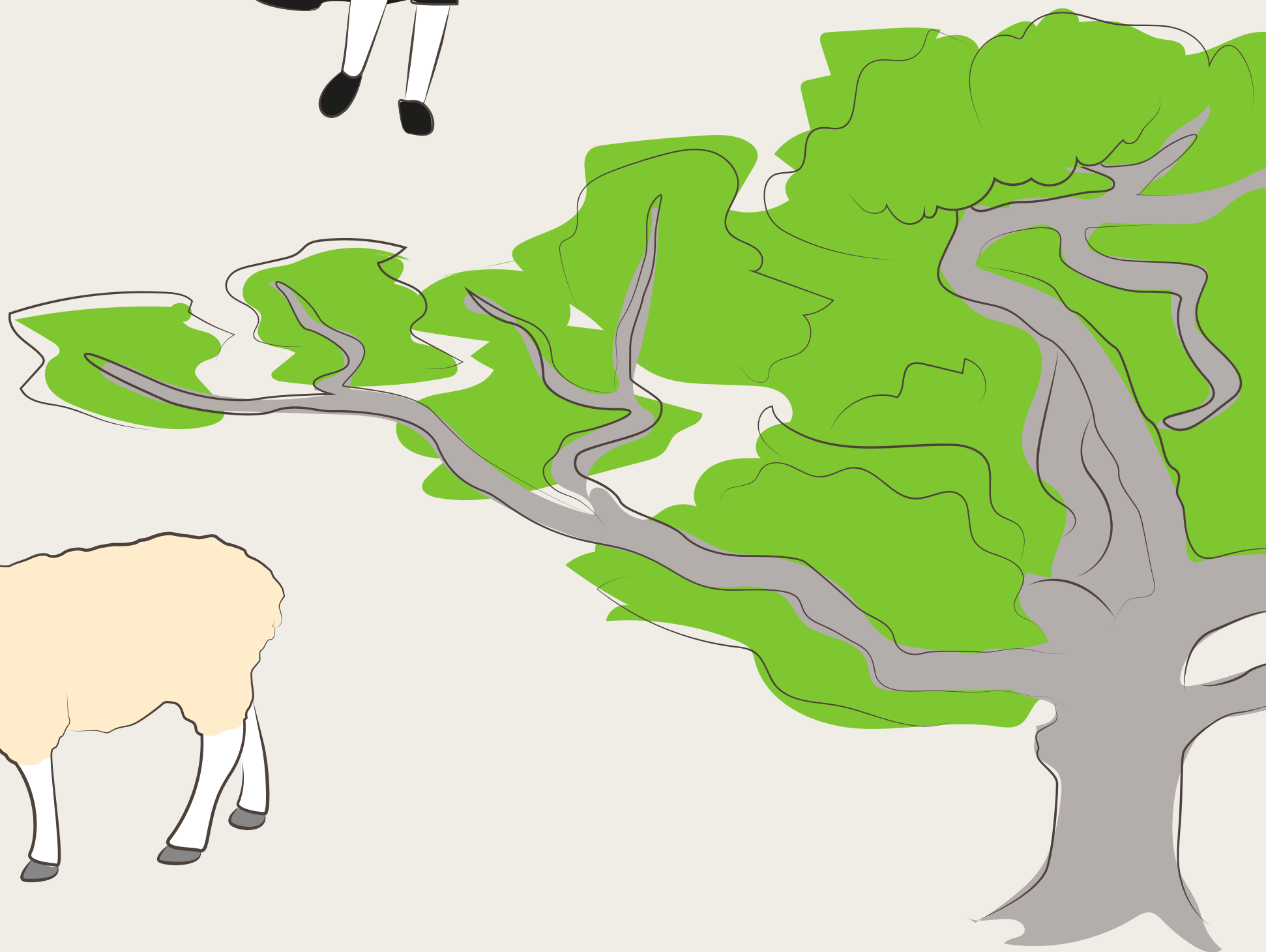
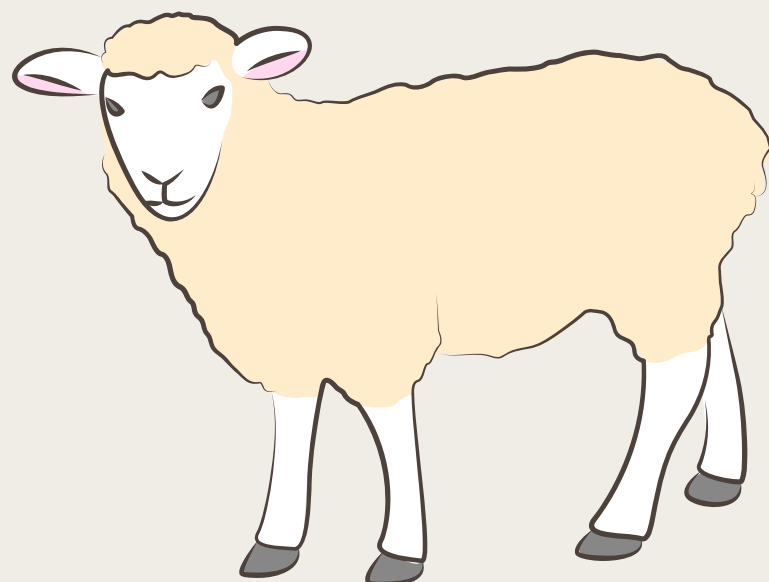
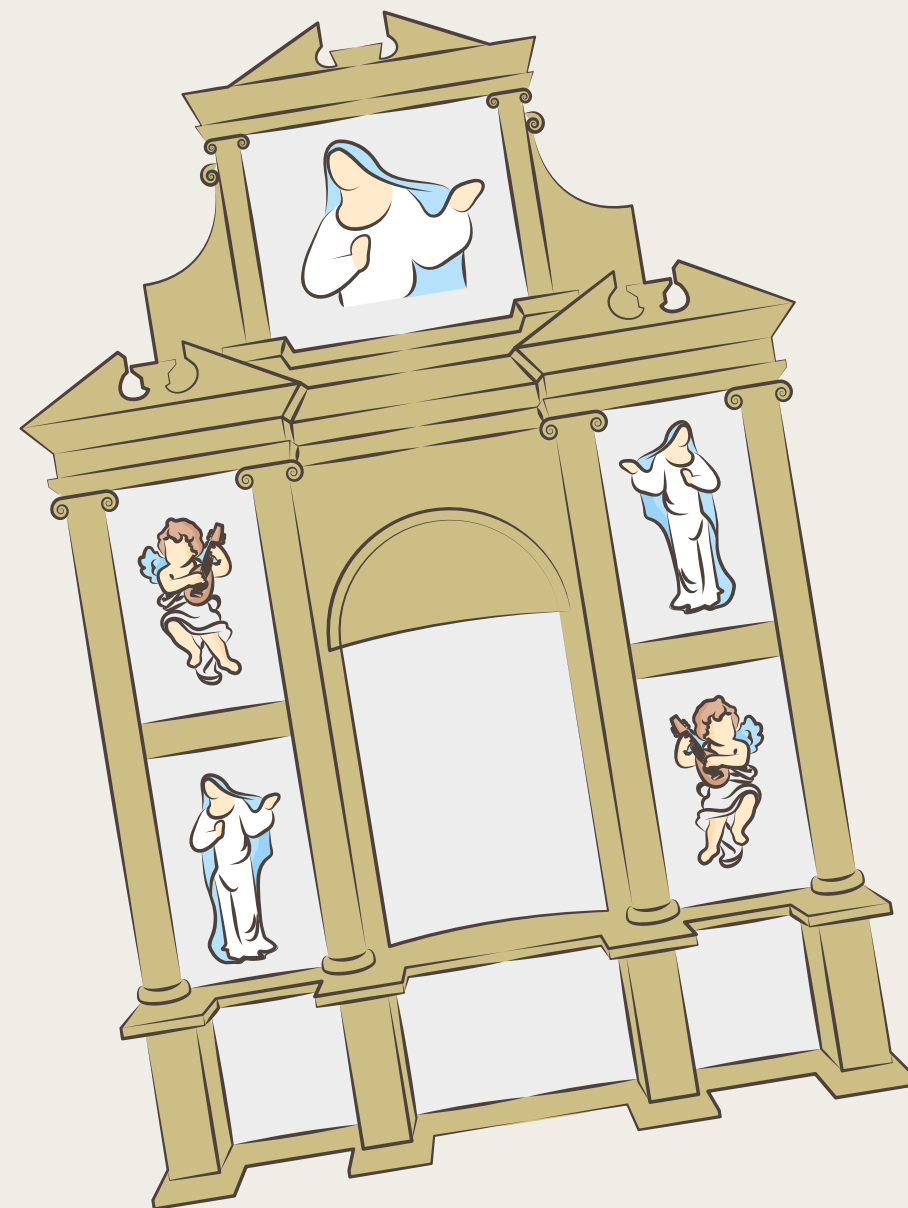

Recull d'elements patrimonials del Lluçanès

Adreçat als centres educatius del territori

Presentació

Aquest recull recopila els principals elements patrimonials del territori del Lluçanès amb la intenció d'apropar-lo als infants i joves a través dels centres educatius perquè puguin conèixer-los, valorar-los i estimar-los. Es tracta, doncs, de **sensibilitzar sobre la importància del nostre patrimoni i de la seva conservació** i a la vegada potenciar la identitat i el sentiment de pertinença.

El **Lluçanès** és **ple d'elements culturals, naturals i tradicionals** de gran valor per poder treballar en les situacions d'aprenentatge.

El nou marc legal que es concreta en el desplegament curricular (Decret 171/2022, 175/2022 i 21/2023) ens ofereix l'oportunitat de **treballar aprenentatges basats en situacions que requereixen un context proper a l'alumnat**. I aquí rau la importància d'aquest recull.

Les sortides ens permeten experimentar, relacionar i viatjar en el temps a través de tallers i visites als centres d'interpretació, jaciments arqueològics, activitats a l'aire lliure als nostres espais naturals, descoberta d'oficis, visites a granges, activitats d'educació ambiental, conèixer llegendes, tradicions,... Podrem promoure, doncs, que **l'aprenent raoni, imagini, planifiqui, explori, investigui, gestioni recursos, treballi de manera col·laborativa, avalui i comuniqui els seus aprenentatges**.

El recull **s'organitza segons tipologia d'element**, a cadascun del qual se'l distingeix per un color determinat. De tots els elements n'hi ha que poden ser visitats d'una manera organitzada, amb una persona professional que conduirà la visita i amb una proposta pedagògica. En aquests casos trobareu les dades de contacte en cada fitxa per poder informar-vos i acordar data. Altres elements, en canvi, són espais (sovint naturals) sense una proposta pedagògica prèvia i indrets per ser visitats de manera autònoma per part del centre educatiu i elements patrimonials immaterials.

Us adjuntem una **eina d'avaluació** que podeu fer servir amb l'alumnat per tal de millorar l'aprofitament d'aquests recursos i que ens serveixi a tots i a totes per anar-los millorant.

Índex d'elements patrimonials

Centres d'interpretació	04	Activitats agroalimentàries	21
▪ Centre d'Interpretació de la bruixeria. <i>Sant Feliu Sasserra</i>		▪ Ruta de la llet: El Soler de N'Hug. <i>Prats de Lluçanès</i>	
▪ Centre d'Interpretació Perot Rocaguinarda. <i>Olost</i>		▪ Ruta de la llet: Eco granja escola Betara. <i>Perafita</i>	
Jaciments	06	▪ Ruta de la llet: Mas Rogers. <i>Sant Bartomeu del Grau</i>	
▪ Puig ciutat. <i>Oristà</i>		▪ Ruta del pai del blat forment. <i>Diversos municipis</i>	
Itineraris urbans	08	Castells, ponts i cases	25
▪ Ruta urbana. <i>Prats de Lluçanès</i>		▪ Castells	
▪ Itinerari històric. <i>Sant Feliu Sasserra</i>		▪ Ponts	
▪ Ruta de la Forja. <i>Alpens</i>		▪ Cases	
Col·leccions i exposicions	13	Patrimoni natural	28
▪ Retaules barrocs de l'església de St. Boi de <i>Lluçanès. Sant Boi de Lluçanès</i>		▪ Miradors i arbres monumentals	
▪ Museu dels fòssils. <i>Sant Boi de Lluçanès</i>		▪ Indrets especials	
▪ Museu de la terrissa catalana. <i>Oristà</i>		▪ Balnes	
Romànic	16	▪ Pantans i rieres	
▪ Monestir de Lluçà. <i>Lluçà</i>		▪ Fonts i safareigs	
▪ Cripta / Tribuna d'Oristà. <i>Oristà</i>		▪ Recursos per treballar el patrimoni natural	
Natura	19	Identitat, tradicions i llegendes	38
▪ Centre Camadoca (ADEFFA) <i>Santa Maria de Merlès</i>		▪ Danses tradicionals	
▪ Blau el planetari. <i>Taller que s'ofereix dins dels centres educatius</i>		▪ Fires, festes i aplecs	
		▪ Llegendes	
		Transhumància	42

Centres d'interpretació

Centre d'Interpretació de la Bruixeria (CIB) Sant Feliu Sasserra

A Catalunya més de 400 dones van ser executades a principis del segle XVII. Entre 1618 i 1648 a Sant Feliu Sasserra es van processar vint-i-tres dones, i sis d'elles van ser penjades a la forca.

El CIB ens introdueix al món de les bruixes, remeieres i dones sàvies, a partir de 3 àmbits: creences i costums de la bruixeria popular, les formes de protecció envers aquest fenomen i altres costums relacionats amb la bruixeria de l'època Moderna.

S'ofereixen tres modalitats de visita que s'adapten a tots els nivells educatius:

- **Visita CIB:** Visita guiada + audiovisual basat en fets reals. 45'.
- **Visita completa:** CIB (2 audiovisuals) + visita guiada al poble. 2h.
- **Visita aventura:** (Còdex XVII): CIB + joc per descobrir el context que va acompanyar la desventura de les dones acusades de bruixa durant el segle XVII. L'aventura tracta d'ajudar a la Carme i la Maria, dues remeieres de Sant Feliu Sasserra del segle XVII que van haver de fugir corrents a preservar el seu saber acumulat durant generacions, perquè el poble les perseguia. Per fer la visita aventura s'utilitza un llibret i un mapa. Ideal per ESO i CS però adaptable a CI i CM. Durada: De 45 min a 2h i 30 min (en funció de l'activitat)

Nivells: Infantil, Primària i Secundària

Informació pràctica: ♿ Espai accessible (hi ha 3 graons al Serrat de les Forques).

Aforament CIB: 50/60 persones

Dades de contacte:

T. 697 46 30 76 / 93 881 90 11

info@centrebruixeria.cat

www.firabruixes.cat/centre-interpretacio-bruixeria

Adreça: Pl. Major, 1 - 08274 St. Feliu Sasserra

Centres d'interpretació

Centre d'Interpretació Perot Rocaguinarda Olost

El centre ofereix una visió de conjunt del bandoler del Lluçanès nascut a Oristà el 1582 i mort a Nàpols en data indeterminada. A través d'una visita guiada, completada amb textos, imatges, objectes i projeccions audiovisuals, no només s'explica la història del famós bandoler Perot Rocaguinarda, sinó també la seva dimensió literària, que fa que sigui present en l'obra d'escriptors de renom com Cervantes, Lope de Vega, el Rector de Vallfogona, Verdaguer i Maragall,...

L'oferta educativa que s'ofereix inclou sortides a l'entorn, Scape Room, plafons informatius i 2 audiovisuals.

Cicle inicial: Visita (explicació + audiovisual + gegants)

Cicle Mitjà i Cicle Superior: Visita (explicació + audiovisual + gegants) + Joc a l'aire lliure (Scape out).

Durada: 2h

ESO: Visita (explicació + audiovisual + gegants) + Joc a l'aire lliure (Scape out). Durada: 2h

També es pot fer l'Scape room de 80 minuts per a grups d'entre 4 i 7 persones a partir de 12 anys. Visita + Joc/Gimcana: 1h i 30 min.

Nivells: Primària i Secundària

Informació pràctica: ♿ Espai accessible.

👂 👁 Els plafons i els audiovisuals es poden visualitzar amb audiodescripció i llengua de signes.

Per preparar la visita: Podeu llegir el conte "La ploma vermella", per a infants de 3 a 10-12 anys. Es pot comprar a l'Ajuntament d'Olost, a Cal Siller (Prats de Lluçanès) o a Tot i més (Sant Feliu Sasserra).

També podeu demanar les propostes pedagògiques pensades per a cada cicle formatiu.

Dades de contacte:

T. 620 837 150 / 938 880 211

lespairocaguinarda@gmail.com

www.espairocaguinarda.cat

Adreça: C/ de les Escoles, 2 - 08516 Olost

Jaciments

Puig Ciutat. Jaciment arqueològic romà Oristà

Puig Ciutat és un jaciment d'època romana destruït de manera violenta per les tropes de Juli Cèsar l'any 49 aC. Els seus habitants van haver d'abandonar-lo ràpidament i mai més es va tornar a ocupar.

Gràcies a la destrucció, l'indret ha esdevingut una «photo finish» del moment, preservant-se un ampli ventall d'objectes d'ús quotidià que ens permet apropar-nos a com vivien els seus habitants. S'han conservat també nombrosos indicis de la batalla: armes, una porta i altres elements de fusta cremats i, fins i tot, els cossos d'animals i d'una persona que va morir durant la batalla.

L'equip principal d'investigació de Puig Ciutat, format per l'Àngels Pujol i el Robert Tamba, ha confeccionat diverses activitats didàctiques per introduir l'alumnat a l'univers de Puig Ciutat i al món de l'arqueologia en general. S'oferixen dues modalitats principals:

- 1. Intervenció dins del centre escolar:** tallers d'entre 1 i 4 hores de durada sobre l'arqueologia i el món romà
- 2. Visita al jaciment:** descoberta de l'univers de Puig Ciutat a través de recorreguts didàctics.

La línia principal i comuna a totes les activitats és la sensibilització sobre la importància del patrimoni cultural. Es pot fer una o l'altra o bé totes dues, ja que poden ser complementàries.

Les fitxes amb la descripció detallada de cada activitat i les situacions d'aprenentatge generades es poden consultar i descarregar des de la [pàgina web](#) del jaciment.

Jaciments

Puig Ciutat. Jaciment arqueològic romà Oristà

Nivells: Primària i Secundària

Durada: La durada depèn de l'activitat escollida i es pot adaptar a les necessitats del centre.

Informació pràctica: El parc arqueològic de Puig Ciutat no és accessible amb autobús. Es proposa com a punt de trobada la Plaça Catalunya d'Oristà, des d'on es comença una caminada fins al jaciment d'una durada d'entre 30 i 45 minuts. Es tornarà pel mateix camí. A Oristà hi ha uns lavabos municipals que es poden utilitzar tant a l'arribada com al retorn. A la part central del parc arqueològic, hi ha una àrea de pícnic on es pot fer l'esmorzar. Els preus de les activitats varien en funció de l'activitat i del nombre de persones. Per una informació més detallada podeu consultar les fitxes de les activitats.

Per preparar la visita: A la [pàgina web](#) del jaciment trobareu diversos recursos per preparar la visita. Per la modalitat de vista al jaciment, podeu mirar la visita virtual. S'enviarà informació específica en funció de l'activitat escollida.

Dades de contacte:

Robert Tamba 691 965 546

Àngels Pujol 628 351 430

puigciutat@puigciutat.com

Itineraris Urbans

Ruta Urbana de Prats de Lluçanès

Prats de Lluçanès

La Ruta urbana de Prats de Lluçanès recorre diferents punts emblemàtics del poble. A través de la ruta es poden conèixer els principals edificis modernistes, les antigues places on s'hi ballen belles danses, fonts i safareigs, esglésies i petites capelles, o edificis que van sobreviure a la crema i destrucció del poble al segle XVIII.

L'itinerari està format per 14 punts. Es tracta d'una ruta per fer de forma autònoma i que caldrà preparar a partir del [mapa](#) on es situen els 14 punts i la descripció de cada punt que trobareu directament a la web.

Atenció: No hi ha planells explicatius a cada punt. La informació només es pot llegir a través de la [web](#).

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 1 hora i mitja

Informació pràctica: Podeu consultar a la [web](#) de l'ajuntament per trobar altres itineraris o punts a visitar com la ruta de la bruixa napa.

Dades de contacte:

Ajuntament de Prats de Lluçanès

T. 93 856 01 00

Itineraris Urbans

Itinerari històric Sant Feliu Sasserra

Ruta interpretativa pel poble per conèixer el patrimoni material i immaterial de Sant Feliu Sasserra. Un itinerari de 30 punts d'interès històric de la vila a partir de l'utilització de codis QR, que permeten disposar de tota la informació a través d'un dispositiu mòbil. Es pot portar a terme de manera autònoma o sol·licitar una visita guiada.

Quan es fa la visita completa del CIB, es passa per alguna casa d'aquest itinerari.

Es destaquen 4 punts rellevants:

Nivells: Primària i Secundària

Durada: Tot un matí (adaptable si es redueixen punts)

Informació pràctica: Lavabos al punt 18. Dinar a l'aire lliure als punts 9, 13, 18, 19, 21, 30.

Per preparar la visita: Visitar la web

Dades de contacte:

T. 697 46 30 76 / 93 881 90 11

info@centrebruixeria.cat

www.firabruixes.cat/centre-interpretacio-bruixeria

Adreça: Pl. Major, 1 - 08274 St. Feliu Sasserra

Itineraris Urbans

Itinerari històric Sant Feliu Sasserra

Glorieta Vilaclara

Està situada al capdamunt del serrat de les Forques dominant el poble de Sant Feliu Sasserra i ofereix unes boniques vistes dels termes municipals de Sant Feliu Sasserra, Oristà i Prats de Lluçanès. És un edifici de tipus modernista, de petites dimensions i de planta octogonal formada únicament per planta baixa.

[Més informació](#)

Casa de Consell i Jurats del Lluçanès

Palauet renaixentista on residia el sotsveguer del Lluçanès, seu del consell de jurats de la sotsvegueria, on durant l'època de la cacera de bruixes, fou escenari dels processos de bruixeria, les tortures i presó de nombroses dones.

[Més informació](#)

Itineraris Urbans

Itinerari històric Sant Feliu Sasserra

Exposició de la Sotsvegueria del Lluçanès

Exposició de 2 plafons, acompanyada d'un audiovisual (15 min.) que explica el pes de la vila de Sant Feliu Sasserra al llarg de la història i especialment durant l'època que va ser capital de la sotsvegueria. S'utilitza com a contextualització història en la visita completa del CIB.

[Més informació](#)

Casa de Sant Pere Almató

Va ser la casa natalícia de Sant Pere Almató (1830-1861): dominic i missioner a Filipines i al Vietnam, on va ser mort. Va ser beatificat per Pius X el 1906, i canonitzat per Joan Pau II el 1988. El darrer diumenge d'agost, se celebra una festa a Sant Feliu en commemoració seva.

[Més informació](#)

Itineraris Urbans

Ruta de la Forja al carrer Alpens

Un itinerari pel nucli històric d'Alpens per descobrir diverses peces de ferro forjat realitzades per Joan Prat (1898-1995) el "Ferrer d'Alpens": fanals, pica-portes, baranes, reixes... Aquest llegat històric es complementa amb obres de gran format construïdes en les Trobades Internacional de Forjadors, on assisteixen forjadors d'arreu del món. Les peces que componen la ruta estan assenyalades amb diversos plafons indicatius. A l'entrada del poble hi ha un panell vertical que explica la Ruta de la Forja i la Trobada Internacional de Forjadors, on també hi ha un mapa orientatiu. És una visita autònoma recurrent a peu els carrers amb grups reduïts o amb el grup classe sencer amb l'ajuda d'un fulletó amb l'objectiu de trobar les diferents peces i a cada peça, veure la informació explicativa de com s'ha construït.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 1 hora i mitja aproximadament

Informació pràctica: Es pot fer qualsevol dia a qualsevol hora perquè és a l'aire lliure. A l'entrada del poble hi ha dos pàrquings. El poble és ple d'espais per esmorzar/dinar. La proposta forma part de l'oferta pedagògica PYRFER Pirineus del Ferro.

Per preparar la visita: Fulletó de la Ruta de La Forja.

Contacte:

Ajuntament d'Alpens.

T. 938578075 / alpens@diba.cat / www.alpens.cat

Col·leccions i exposicions

Retaules barrocs de l'església de Sant Boi de Lluçanès

Sant Boi de Lluçanès

Els retaules barrocs de Sant Boi de Lluçanès constitueixen un conjunt excepcional de l'art barroc i neoclàssic de Catalunya. D'un alt valor artístic els retaules són una mostra de l'evolució de l'art a Catalunya del segle XVII i XVIII, del Barroc al Neoclàssic. Hi ha un total de 8 retaules.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 1 hora aproximadament

Informació pràctica: Accés a peu, excepcionalment pot arribar-hi un cotxe petit.

Per preparar la visita:

www.turisme.llucanes.cat

www.santboidellucanes.cat

Contacte:

Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès

T. 938 578 241

Adreça: Plaça Església, 1 – Sant Boi de Lluçanès

Col·leccions i exposicions

Museu de Fòssils Sant Boi de Lluçanès

La col·lecció de fòssils del museu, consta d'uns 7.000 exemplars i d'unes 70 espècies diferents, totes són marines i provenen de terrenys sedimentaris. Tots ells han estat trobats en àrees properes al municipi de Sant Boi de Lluçanès i a una altura sobre el nivell del mar d'entre 700 i 1.000 metres.

La majoria dels animals fossilitzats són gasteròpodes (cargols) dels quals n'hi ha moltes espècies i una gran varietat de mides, des de pocs mil·límetres els més petits fins a 50 centímetres. També hi ha molts mol·luscs, eriçons i plantes marines com ara coralls, esponges i altres tipus de plantes situades als fons marins. Apart d'aquests, també s'hi poden trobar petjades d'animals.

L'antiguitat dels fòssils es situa entre 25 i 90 milions d'anys, és a dir, al paleocè i eocè.

La visita consisteix en una explicació detallada de les peces més importants de la col·lecció que l'alumnat podrà veure ben a prop.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 1 hora

Informació pràctica: La visita s'ofereix només en divendres i és gratuïta. ♿ Espai accessible

Dades de contacte:

T. 609 74 93 06 (Santi Vila Abelló)

Adreça:

Plaça de l'Església, 1 – Sant Boi de Lluçanès

www.santboidellucanes.cat

Col·leccions i exposicions

Museu de terrissa catalana Oristà

Un petit museu amb una col·lecció d'unes 5.000 peces de terrissa d'utilitat i ceràmica dels Països Catalans que té la finalitat de mostrar i conservar aquesta tradició popular.

El museu està articulat en tres plantes i dividit en 7 sales on es mostren objectes d'un mateix origen territorial. Aquesta exposició permet seguir cronològicament la terrissa catalana des del segle IV fins al segle XX, destacant els objectes medievals. S'hi poden veure també eines de treball habituals d'un terrissaire. La tipologia de peces és molt variada des de cànirs a rajoles passant per gerros, morters, ampolles, tupins, bols, orinals, teules, fruiters, cassons, plats, porrons, canters d'oli, gerres d'olives, tombatruïtes, i un llarg etcètera. La visita consisteix en una explicació guiada.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 1 hora

Informació pràctica: Espai no accessible. Lavabos a disposició.

Per preparar la visita: Podeu treballar els recursos on line que ofereix el Museu de la Terrissa de Quart.

Per primària: [aquí](#)

Per secundària (temperatura i canvis en el fang): [aquí](#)

Dades de contacte:

Consorci del Lluçanès T. 93 888 00 50

Ajuntament d'Oristà T. 93 812 80 06

Adreça:

C/ Bonaire, 5 – Oristà

www.turisme.llucanes.cat

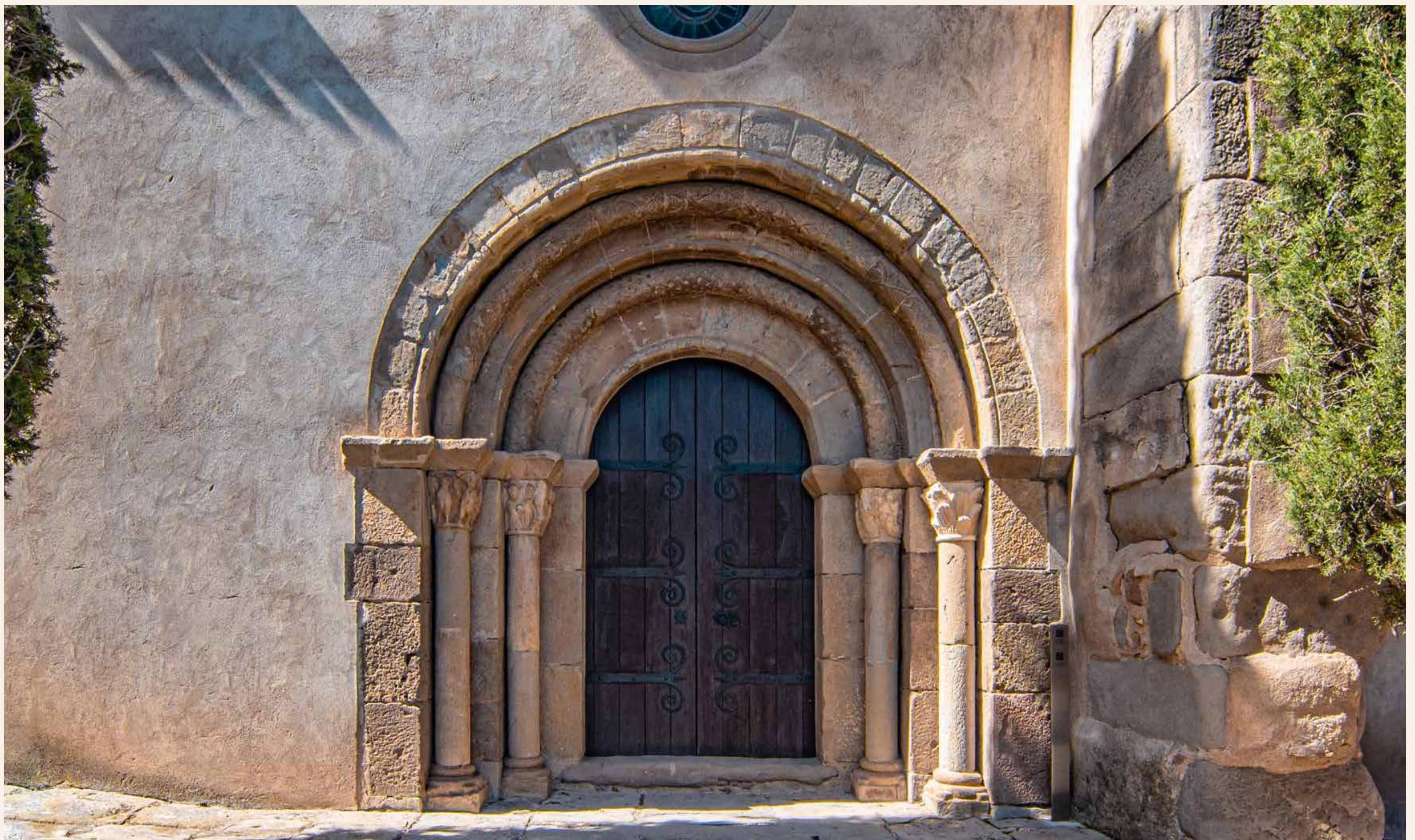

Romànic

Les Joies del romànic del Lluçanès

Petites ermites i capelles, joies arquitectòniques, o grans esglésies imponents són testimonis del llegat patrimonial de la nostra història.

Tota la informació sobre el romànic del Lluçanès [aquí](#).

Romànic

Monestir de Lluçà Lluçà

El Monestir de Lluçà, antiga canònica agustiniana, constitueix un petit gran conjunt patrimonial medieval de primer ordre dins el romànic català. Aquest conjunt està format per l'església que conserva l'absis romànic orientat a llevant i les dependències canòniques organitzades entorn al pati del bonic claustre del segle XII (el més antic de Catalunya). També conserva l'antiga ferramenta medieval de la portalada principal i algunes pintures gòtiques del segle XIV. La visita consisteix en un recorregut guiat i comentat per tot el monestir.

Nivells: Primària, Secundària i Batxillerat

Durada: Adaptable al grup (mínim 1 hora)

Informació pràctica: Hi ha un parc on es pot fer picnic fins a grups de 100 persones (posen taules i cadires). Hi ha lavabos.

Per preparar la visita: Es recomana visitar la [web](#) (hi ha informació històrica i vídeos) i fer-nos preguntes: El Claustre: què el fa tant especial? Com ha pogut resistir als terratrèmols? Com s'ha sabut que era el més antic? Per què té una forma diferent a la resta? Se'n coneix l'arquitecte? Quina matèria va ser imprescindible per construir-lo?

També disposeu d'aquest material per treballar el romànic del Lluçanès

 Espai accessible

Dades de contacte:

T. 93 853 01 30

jvila3@gmail.com

Adreça:

www.turisme.llucanes.cat

www.monestirlluca.cat

Romànic

Cripta / Tribuna d'Oristà Oristà

Visita comentada de la cripta-tribuna de Sant Andreu d'Oristà, una petita joia del romànic català. Es troba situada dins l'església de Sant Andreu d'Oristà, en un nivell inferior. Aquesta cripta, o possible tribuna, és l'únic vestigi que queda de l'antiga església romànica, ja que l'actual edifici de l'església de Sant Andreu d'Oristà és d'estil neoclàssic.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: 45 minuts

Informació pràctica: Espai no accessible. Hi ha un lavabo a disposició.

Per preparar la visita: Podeu consultar [aquesta web](#) amb tot el patrimoni romànic del Lluçanès.

Podeu consultar el material "[El romànic al Lluçanès](#)"

Dades de contacte:

Consorci del Lluçanès T. 93 888 00 50

Ajuntament d'Oristà T. 93 812 80 06

Adreça:

C/ Bonaire,5 - Oristà

www.turisme.llucanes.cat

Natura

Centre Camadoca (ADEFFA) Santa Maria de Merlès

És un centre de conservació de fauna salvatge i educació ambiental, gestionat per l'Associació de Defensa i Estudi de la Fauna i Flora Autòctona (ADEFFA) que té per objectiu vetllar per la defensa i conservació de la fauna i flora autòctona del territori i transmetre el respecte a la natura tot observant i interaccionant amb els animals del Centre i el seu entorn.

ADEFFA realitza activitats d'educació ambiental adreçades a escolars de tots els nivells educatius. El taller principal és "Els tresors del riu i del bosc", on l'alumne du a terme dues activitats, la visita al Centre Camadoca i un itinerari que transcorre per la bassa, el riu i el bosc.

Informació del taller per E. Infantil i Primària

Informació del taller per E. Secundària i Batxillerat

Nivells: Infantil, Primària i Secundària

Durada: Les activitats estan pensades per fer una sortida de tot el dia, tant per horari d'escola com d'institut, però també es pot fer només al matí.

Informació pràctica: Les escoles poden visitar el Centre Camadoca des del 15 de març al 30 d'octubre. La resta de l'any està tancat. El centre compta amb zona molt àmplia de joc i de pícnic, amb una carpa que protegeix del sol i la pluja, lavabos, aigua corrent, escombraries. El centre està adaptat per a persones amb necessitats especials. S'envia material pedagògic específic, per abans i després de la visita a Camadoca.

Per preparar la visita: S'envia material pedagògic específic, abans de la visita.

Dades de contacte:

T 616 363 261 (Núria)

hola@adeffa.cat

Adreça:

Masia Camadoca – Santa Maria de Merlès

www.adeffa.cat

Natura

Blau, el planetari viatger* (Activitat que s'ofereix dins dels centres educatius)

Des de les èpoques més remotes de la nostra espècie, els humans hem aixecat els ulls cap al cel, intrigats per la màgia i la bellesa de l'univers. A través del temps i des de tots els racons de la Terra, ens arriben milers d'històries, que expliquen el que per aquells homes i dones era inexplicable: una nit estrellada.

Dades de contacte:

T. 696 44 02 40 (Inés)

blauelplanetari@gmail.com

Adreça:

www.blauelplanetari.com

www.turisme.llucanes.cat

*Activitat en construcció. Podeu demanar informació al telèfon o mail de contacte.

Activitats agroalimentàries

Ruta de la Llet: El Soler de n'Hug Prats de Lluçanès

El Soler de n'Hug és una masia de Prats de Lluçanès on s'hi duu activitat agrícola i ramadera des de fa dècades. La carnisseria 'El Taulell' és on es venen els productes carnis i la llet produïts a l'explotació familiar, intentant així, tancar el cercle.

Produeixen llet de vaca, carn de xai, de vedell i de porc. Així mateix, elaboren diferents tipus d'embotits. També cultiven blat forment.

Els animals neixen i creixen a la mateixa explotació amb el màxim de productes produïts a la pròpia finca, així asseguren que la carn i la llet que ofereixen és de màxima qualitat. Aposten pels cercles familiars i de proximitat. L'explotació El Soler de n'Hug forma part de la [Ruta de la Llet](#) del Lluçanès.

La visita consisteix en conèixer l'explotació ramadera de vaques de llet amb robot de munió. Els propis ramaders expliquen les feines a la granja, al camp, l'alimentació dels animals i la maquinària utilitzada.

Nivells: Infantil, Primària i Secundària

Durada: Entre 2h i 3h

Informació pràctica: Es pot arribar amb autobús. Disposa de lavabos. Adaptat per a persones amb mobilitat reduïda. Es recomana fer la visita entre març i octubre. Disposa d'una Aula d'entorn rural on poder fer sessions, xerrades, projeccions, així i com d'un porxo adjacent multifuncional.

Per preparar la visita: Possibilitat de fer una sessió prèvia a l'escola a càrrec dels ramaders. Possibilitat d'adaptar la visita segons el contingut específic que s'estigui treballant a l'aula.

Dades de contacte:

669 422 352 / 650 171 264

informacio@elsoler.cat

www.elsoler.cat

Activitat subvencionada
pel Consorci del Lluçanès.

Activitats agroalimentàries

Ruta de la Llet: Eco Granja escola Betara Perafita

Betara és una empresa artesana que elabora formatges des dels anys 90. Fa 10 anys va obtenir el distintiu ECO amb una aposta per l'ecologia, el medi ambient i la sostenibilitat.

L'eco granja - escola és una explotació ramadera d'ovelles ecològiques, pionera a Catalunya, amb 300 caps, que es troba situada al terme municipal de Sant Boi de Lluçanès i que ofereix visites pedagògiques.

La visita consisteix en, d'una manera didàctica, divertida i en contacte amb la natura, conèixer els animals i sobretot com és una ramaderia en ecològic. En primer lloc es visita la formatgeria (en grups de 12/13 alumnes) i a continuació el corral i la sala de muntar (situat a 1,5 km de distància i per tant convenient fer-ho en autobús). Allí, tot seguit s'entra a l'aula on es visualitza un audiovisual on s'explica el procés d'elaboració dels formatges (uns 7 minuts). A continuació hi ha l'opció que l'alumnat completi unes fitxes sobre els continguts que s'han explicat (pensades per 4t, 5è i 6è).

Els infants s'emporten un formatge de regal.

Nivells: Primària i Secundària

Durada: Un matí.

Informació pràctica: La visita a la formatgeria (obrador) es farà en grups de 10/12 alumnes. L'altra grup, mentrestant pot esmorzar en un espai adequat. Hi ha un espai a cobert per poder esmorzar/dinar. L'autobús arriba fins davant mateix de l'eco-granja i també de l'obrador.

♿ Espai accessible. Lavabos disponibles.

Per preparar la visita: Es pot treballar el concepte "ecològic" i aprendre a llegir les etiquetes que identifiquen un aliment ecològic.

Dades de contacte: T. 93 888 08 52 / info@betara.cat

Adreça: Mas Vilarrasa, s/n - St. Boi de Lluçanès
www.betara.cat

Activitat subvencionada
pel Consorci del Lluçanès.

Activitats agroalimentàries

Ruta de la Llet: Mas Rogers Sant Bartomeu del Grau

Mas Rogers és una masia de Sant Bartomeu de Grau on s'hi porta a terme activitat agrícola i ramadera amb una granja de vaques de llet des de l'any 1939.

La família cultiva les terres per obtenir farratge que serveix d'aliment per a les vaques. Aquestes tenen el privilegi a més, de sortir a pasturar cada dia a la finca. La llet que obtenen de munyir les vaques dos cops als dia la venen a una formatgeria artesana per tal que la puguin transformar en altres productes lactis i formatges, donant així un valor afegit a aquesta llet d'elevada qualitat. També tenen venda directa de carn de vedella de la seva pròpia explotació.

Mas Rogers forma part de la Ruta de la Llet del Lluçanès. La visita consisteix en conèixer una granja familiar de vaques de llet que pasturen a la finca. El recorregut de la visita ens portarà a descobrir els camps de cultiu, les instal·lacions, l'alimentació dels animals, el procés de munyida i es podran tastar els productes derivats de l'elaboració de la llet.

Els infants es podran emportar un iogurt/flam de regal.

Nivells: Infantil, Primària i Secundària

Durada: Entre 2h i 3h

Informació pràctica: Disposa de lavabos. Es recomana fer la visita entre octubre i maig. No és necessari fer una preparació prèvia.

Dades de contacte:

639 86 93 69

masrogerssbg@gmail.com

Adreça: Mas Rogers s/n

Activitat subvencionada
pel Consorci del Lluçanès.

Activitats agroalimentàries

Ruta del pa i del blat forment

La Ruta permet conèixer el camí del blat forment (una varietat de blat autòcton del Lluçanès) del camp a la taula, des de la masia on es conrea el blat, als forns de llenya on es transforma en pa. A través d'aquesta activitat coneixerem la història d'aquesta varietat i investigarem les seves peculiaritats i característiques; aprendrem què és i com funciona una explotació agrària. Analitzarem el creixement del blat en tots els seus passos (la llavor, la germinació, la maduració i la sega) i, finalment, coneixerem el procés d'elaboració del pa (principals ingredients, procés d'amassat i cocció). També es projectarà el vídeo-documental sobre el molí fariner de Sta Eulàlia de Puig-oriol que recull el testimoni de l'últim moliner del Lluçanès.

Es poden visitar els 2 punts de la ruta o escollir-ne un:
1- Visita al camp: Mas Terricabras (Oristà). Opció que puguin venir a fer el taller a l'escola enlloc de desplaçar-vos al mas.

2- Visita al forn: Forn de Cal Pujals (Sant Boi de Lluçanès). Forn Sant Adjutori (Olost).

Fulletó de la Ruta del pa i del blat forment

Activitat subvencionada
pel Consorci del Lluçanès.

Nivells: Infantil, Primària (especialment adreçat a cicle mitjà) i Secundària.

Durada: Taller del camp a l'escola 1h. Visita al camp 2h. Visita als forns 1 hora.

Informació pràctica: Es pot realitzar durant tot el curs però es recomana els mesos de maig i juny per poder observar els camps de blat a punt de segar.

Per preparar la visita: Hi ha l'opció de portar la ruta del pa a l'escola a través d'unes caixes de treball (caixa del blat forment) per treballar a l'aula, prèvia a les visites i com a complement pel contingut d'aquestes.

Exemple de projecte i materials per treballar el pa.

Dades de contacte:

T. 699 713 826 (Imma. Mas Terricabras)

Adreça: www.turisme.llucanes.cat

Castells ponts i cases – Castells

Castell de Lluçà Lluçà

Castell medieval en ruïnes, documentat l'any 905 quan el bisbe de Vic, Idalguer, acudí a Lluçà a consagrar l'església de Santa Maria de Lluçà, situada als peus del castell. Els senyors eminents del castell eren els comtes de Barcelona, i com a tals, reberen diversos juraments de fidelitat dels vicaris comtals.

[Més informació](#)

Castell de Perafita Perafita

És un castell construït en època contemporània amb nombrosos elements neogòtics donant un aspecte de chateau o castell centroeuropeu. Destaquen diferents elements que volen recordar l'estil gòtic com les finestres geminades d'arc trebolat.

[Més informació](#)

Castells ponts i cases – Ponts

Pont Medieval de Sant Martí d'Albars

Sant Martí d'Albars

Travessa la riera Gavarresa. Bonic i robust pont d'uns 25 metres de llarg amb un massís pilar central i dos ulls.

[Més informació](#)

Pont Gòtic de Merlès

Santa Maria de Merlès

Pont d'estil gòtic, construït durant els segles XIV o XV, d'esquena d'ase que comunica els dos nuclis: Santa Maria i Sant Martí de Merlès salvant el pas de la riera de Merlès.

[Més informació](#)

Castells ponts i cases – Cases

Mas Rocaguinarda Oristà

És el mas on nasqué, el 18 de desembre de 1582, Perot Rocaguinarda, fill dels esposos Joan Rocaguinarda i Caterina, propietaris del mas Rocaguinarda, que es convertiria en un dels bandolers més coneguts al Principat de Catalunya a principis del segle XVII, també conegut com Perot la Lladre.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Miradors i arbres monumentals

Els Miradors del Lluçanès

La situació i ubicació del Lluçanès el converteix en un mirador a totes les vessants.

En el següent enllaç es mostren 12 punts per descobrir el territori a vista d'ocell des d'on es podrà identificar els massissos del Pedraforca, Montserrat, el Montseny o els Pirineus Orientals. Són 12 espais de gran valor paisatgístic.

[Més informació](#)

El Roure de la Senyora Sant Boi de Lluçanès

Majestuós i centenari Roure de la Senyora és l'únic arbre monumental catalogat que tenim al Lluçanès.

[Més informació](#)

Alzina gran del Vilaró Lluçà

Una bonica alzina situada al peu de la pista forestal per on discorre el GR-1, prop del Monestir de Lluçà.

[Més informació](#)

Alzina bonica de Busquets Perafita

Alzina de grans dimensions que conserva la capçada completa, molt arrodonida, al peu de la pista forestal que condueix a la masia de Busquets

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Indrets especials

La Pedra Dreta

Lluçà

Antiga fita ramadera situada al peu del camí ramader de ponent. Té associada una llegenda.

[Més informació](#)

El Roc foradat

Prats de Lluçanès

El Roc Foradat o roc de la Bruixa Napa és l'indret on la llegenda assenyala que la Bruixa Napa preparava els seus beuratges i on hi amagava les gallines que robava.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Indrets especials

Rocadepena Alpens

Element singular de roca viva amb aspecte de mur, fruit de l'erosió o descomposició natural de la pedra. Té una llegenda associada.

[Més informació](#)

La Cadira d'en Galceran Lluçà (tocant a Prats de Lluçanès)

Formació rocosa que recorda la forma d'una cadira. Situada en un punt estratègic es creu que el cap de les tropes carlistes Josep Galceran i Escrigas l'utilitzava com a punt de vigia per a controlar els moviments de tropes en la vall de Merlès i l'àrea circumdant durant la primera guerra carlina.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Indrets especials

La ramada encantada

Oristà

Planell de roques sobresortints al bell mig del camí ramader central, a la pleta de Pla Moixó. Associada en aquest indret hi ha la llegenda de la Ramada encantada.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Balmes

Balms del Molí de la Codina Sant Bartomeu del Grau

Un indret amb un alt valor geològic, ecològic i paisatgístic. La vegetació de ribera està dominada per boixos, freixes, aurons i roures. Refugi natural de fauna.

Accés: Es pot accedir a les balms seguint el PR -223.

[Més informació](#)

Balma de les Heures Perafita

La balma és una zona d'interès natural que cal respectar, protegir i preservar. Està formada per comunitats de degotalls d'aigües calcàries, caracteritzades per una petita falguera, la capil·lera (*Adiantum capillus-veneris*) que es troben a les parets regalimoses de la balma.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Balmes

Font i Balma de les Coves Lluçà (tocant a Prats de Lluçanès)

Espai acollidor i ple d'ombra situat al voltant d'una allargada balma. Es tracta d'una àrea de pícnic acondicionada amb una zona de barbacoes que s'ha condicionat per poder-hi fer foc sense perill.

[Més informació](#)

Font i Balma dels bous Lluçà

De grans dimensions, de 40 metres de llargada que conté una petita font al seu extrem sud. La balma orientada a l'oest destaca per la seva gran profunditat. Accés: S'accedeix a la balma a través d'un petit corriol que s'inicia al costat de l'Alzina Gran del Vilaró.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Pantans i rieres

Pantà de Garet Lluçà

És una reserva natural privada, un espai paisatgístic i natural molt bonic. Les vores del pantà estan formades per una pendent suau i un cinyell extens de canyissar i bogar.

[Més informació](#)

Pantà de Rexach Olost

El Pantà de Rexach és valorat per la bellesa del paisatge que l'envolta i la diversitat d'espècies animals que hi habiten. Un bell paisatge de ribera, refugi de bernats pescaires, ànecs coll-verds i altres espècies.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Pantans i rieres

Pantà de Sant Agustí Sant Agustí de Lluçanès

Forma part de la capçalera de la riera Gavarresa. Es troba en un indret enclotat, tranquil, fresc i bonic envoltat per un interessant paisatge natural amb vegetació de ribera.

[Més informació](#)

Riera Gavarresa Oristà

En la part mitjana del curs passa vora el poble d'Oristà i al mateix indret de la població forma l'anomenada Resclosa, que es va construir per conduir l'aigua per regar unes hortes i per alimentar l'anomenat Molí de la Quintana.

[Més informació](#)

Patrimoni natural – Fonts i safareigs

Fonts i safareigs públics

En [aquest enllaç](#) es troba un recull de font i safareigs per cada població del Lluçanès.

Aquestes constituïen un indrets frescos i humits per passar una estona agradable i són testimoni dels antics llocs d'abastament d'aigua i espais de reunió dels habitants dels pobles; les antigues fontades (berenars a la font) o rentar roba als safareigs públics permetien compartir bons moments i posar-se al dia amb les notícies més fresques.

Les fonts del Lluçanès

Apadrinem Les Fonts del Lluçanès, és un projecte comú, en el que participen totes les escoles del Lluçanès, on cada escola apadrina una o més fonts del seu municipi. el marc del Programa Apadrinem el Nostre Patrimoni del Departament d'Ensenyament.

Podeu consultar-ho [aquí](#).

Patrimoni natural – Recursos per treballar-lo

Observatori de la biodiversitat del Lluçanès

Un Observatori Ciutadà de la Biodiversitat és un espai geogràfic, en aquest cas la comarca del Lluçanès, on gràcies a la participació ciutadana es fa un seguiment i es cataloga la biodiversitat de la zona. Els OCB són una iniciativa de [Biodiversitat Virtual](#), una plataforma gratuïta on centenars de ciutadans i especialistes compartim coneixements. Qualsevol persona pot registrar-s'hi per pujar les seves fotos, i un equip de centenars d'especialistes les identificaran i ordenaran. Després d'anys d'observació, s'han catalogat ja més de 4200 espècies d'éssers vius.

Podeu consultar-ho [aquí](#).

Maletes de medi ambient: Observar ocells, rastres, egagròpiles i rouredes

Un total de 4 maletes per treballar la natura que el CRP posa a disposició dels centres educatius. Observar ocells, rastres, egagròpiles i rouredes.

Podeu consultar-ho [aquí](#).

Guia de la biodiversitat del Lluçanès

L'any 2023 el Calendari del Lluçanès creat pel Consorci del Lluçanès mostra una guia de biodiversitat al Lluçanès que inclou informació i dades interessants sobre: mamífers, vida aquàtica, ocells, orquídies, etc.

Podeu consultar-ho [aquí](#).

Els ecosistemes aquàtics del Lluçanès

A través del calendari del Lluçanès 2020, es poden conèixer alguns dels ecosistemes aquàtics continentals del Lluçanès. Es tracta d'espais de gran valor ecològic i social que inclouen rius, rieres, torrents, fonts, zones humides, embassaments o pantans i basses. Es mostra un ecosistema aquàtic per cada un dels municipis del Lluçanès.

Podeu consultar-ho [aquí](#).

Identitat, tradicions i llegendes – Danses tradicionals

La Dansa del Treure Ball Sant Feliu Sasserra

La dansa del Treure Ball es ball, és una dansa molt antiga que es balla per la Festa Major i en la festivitat de Sant Pere Almató. Els seus orígens es podrien remuntar als drets senyorials medievals en el fet de tenir el privilegi d'iniciar el ball. Els dansaires són dues parelles que representen l'autoritat senyorial.

[Més informació](#)

Dansa Alpensina Alpens

La dansa alpensina en forma part com a punt central el diumenge de la Festa Major (finals de setembre). Es tracta d'una dansa cerimonial que té els seus orígens en una època de prosperitat econòmica de la vila. La dansa i ball cerdà d'Alpens consta de tres parts i hi participen deu parelles encapçalades per les pabordesses i els pabordes duent aquests últims un ram de flors a les mans.

[Més informació](#)

Identitat, tradicions i llegendes – Danses tradicionals

La Trencadansa Prats de Lluçanès

És una dansa cerimonial molt estimada pels pradencs que es balla el 22 de gener, per Sant Vicenç, festa major de Prats de Lluçanès, a la plaça Vella. La dansa consta de tres parts: la trencadansa pròpiament dita, el ballet de Déu i la corrandà. Hi participen vuit parelles distribuïdes en dos grups i les dues parelles que els encapçalen actuen com a capdanseres.

[Més informació](#)

El Contrapàs Prats de Lluçanès

El Contrapàs és una dansa que es balla el 24 i 25 de juny, en el marc de les festes de Sant Joan i els Elois, i s'ha convertit en un símbol de la tradició del poble de Prats de Lluçanès. La dansa presenta dues parts, primer es balla el contrapàs dels traginers, i a continuació es balla el contrapàs del poble, on es formen nombroses cadenes de vilatans.

[Més informació](#)

Identitat, tradicions i llegendes – Fires, festes i aplecs

Fires

Les fires centenàries, històriques i arrelades, que es celebren anualment ens parlen de d'origen ramader de la comarca: la fira de la transhumància de Santa Creu de Jutgar, la fira del Jovent d'Alpens, la fira de l'Hostal del Vilar de Sant Agustí de Lluçanès o les fires de Sant Jaume i de Santa Llúcia de Prats de Lluçanès, són testimonis de d'activitat transhumant del Lluçanès. Dedicada al món dels traginers trobem la fira de la Candelera a Perafita, on destaquen el passant i les curses de cavalls, i relacionada amb el medi ambient i la sostenibilitat, la fira de Natura i Muntanya de Sant Bartomeu del Grau.

[Més informació](#)

Festes i aplecs

Què són els aplecs? Quins coneixem?

[Informació sobre les festes i els aplecs.](#)

Identitat, tradicions i llegendes – Llegendes

Recull de llegendes del Lluçanès

La bruixa napa:

www.llucanes.cat

www.youtube.com (video 1)

www.youtube.com (video 2)

El follet del Vilar:

www.llucanes.cat

La Burnaca:

www.llucanes.cat

En Marfà:

www.llucanes.cat

La Roca dels encantats:

www.llucanes.cat

Quan es pon el sol al gorg de la Llana:

www.llucanes.cat

Un any de sequera:

www.llucanes.cat

L'hoste de la Casa Gran de Santa Creu:

www.llucanes.cat

La Goja i la Ramada encantada:

www.llucanes.cat

Les goles de Fumanya:

www.llucanes.cat

Pèls de bruixa i pedregada:

www.llucanes.cat

La llegenda de Rocadepena:

www.youtube.com

La llegenda de Miralles:

www.youtube.com (video 1)

www.youtube.com (video 2)

La llegenda de la Goja i el Pastor:

www.youtube.com (video 1)

www.youtube.com (video 2)

La llegenda del Gorg de les Heures:

www.llucanes.cat

Transhumància

Transhumància

Entre el Ter i el Llobregat, la plana i el Pirineu, el Lluçanès ha estat un lloc de pas de ramats transhumants cap a les pastures de muntanya. Això n'ha marcat la fesomia dels pobles, la Torre d'Oristà, l'Alou, Sant Bartomeu del Grau o Santa Eulàlia de Puig-oriol són nuclis nascuts al peu del camí ramader. La toponímia (Beulaigua), el desenvolupament econòmic (el Lluçanès va ser centre d'una manufactura llanera vigorosa) i els elements culturals i tradicionals que es conserven, fites com la Pedra Dreta, o diverses fires ramaderes, són vestigis que recorden la important activitat de la transhumància al Lluçanès.

Els camins de Transhumància foren origen dels pobles i economia del Lluçanès. Els elements culturals que es deriven de l'activitat transhumant són d'una gran riquesa patrimonial: basses d'abeuratge dels ramats, pletes, fites ramaderes, cases de parada que servien d'hospedatge a ramats i pastors, i costums, tradicions, llegendes, oficis (pastors, tonedors, paraires, filadors, teixidors o traginers), fires, festes, mercats i balls que sorgeixen vinculats als camins ramaders.

Centre d'estudis i recursos de la transhumància de Lluçà

El centre està obert a col·laborar amb els centres educatius amb tot allò que puguin necessitar (materials, xerrades, etc)

T. 938 55 40 62 / llusa@diba.cat

www.centretranshumancia.com

Elements vinculats a la transhumància

Camí ramader de Llevant: www.turisme.llucanes.cat

Camí ramader de Ponent: www.turisme.llucanes.cat

Camí ramader central: www.turisme.llucanes.cat

La pedra dreta: www.turisme.llucanes.cat

La ramada encantada: www.turisme.llucanes.cat

Fira de la Transhumància: www.turisme.llucanes.cat

Fira de l'Hostal del Vilar: www.turisme.llucanes.cat

Fira de Santa Llúcia: www.turisme.llucanes.cat

Fira del Jovent: www.turisme.llucanes.cat

El Contrapàs: www.turisme.llucanes.cat

Festes de Sant Joan i els Elois:

www.turisme.llucanes.cat

Fira de Sant Jaume: www.turisme.llucanes.cat

Fira ramadera de L'Alou: www.turisme.llucanes.cat

Localització dels principals elements patrimonials

Juliol 2024